

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1975

BRNO 1977

Das Skelett aus der Grabung in Mušov /Bez. Břeclav/. Bei einer Rettunggrabung in Mušov entdeckte B. Vaclová im Jahre 1975 ein Skelettgrab, das sie nach dem Inventar in die Stufe HB 3 /späte Podoler/ reiht. Das Skelett ist stark beschädigt, aber trotzdem sind der Schädel sowie das postkraniale Skelett teilweise vermessbar. Es handelt sich um das Skelett einer Frau, die ungefähr im Alter von 30 - 40 Jahren gestorben ist.

SÍDLIŠTNÍ NÁLEZ LUŽICKÉ KULTURY Z KOSTELCE U HOLEŠOVA

/ okr. Kroměříž /

Jindra Nekevasil, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 10, 11/

Západně od obce je do svahu, skloněného k jihovýchodu, zahlobena velká těžební jáma někdejší Janošíkovy pískovny, kde již v roce 1926 byly zaznamenány sídlištní nálezy lužické kultury¹. Dnes je pískovna opuštěna, stěny jsou většinou zhrouteny a porostlé travou a křovím, ale místy zůstává ještě odkryt svíslý profil. Pod jedním takovýmto místem si povšiml střepů František Barták, student z Kostelce a vybral z povrchu porušené jámy i závaží. V čubnu 1975 byl zde podniknut zjišťovací a záchraňovací výzkum, při kterém byly odkryty pozůstatky dvou jam, vyhloubených těsně vedle sebe do jílovitého podloží. Jámy překrývala 50 cm silná kulturní vrstva a nad ní je rozložena ještě 90 cm silná vrstva naplavené humosní hlíny.

Jáma 1 měla vakovitý tvar a dosahovala do hloubky 140 cm pod hladinu podloží a v největším průměru měřila 130 cm; její vrchní zúžená část byla již porušena. Zásyp jámy byl zvrstvený, vespod ležela tvrdá vrstva jílovité hlíny se střepy, kousky mazanice a jen jedním zlomkem zvířecí kosti. Výše zaplňovala jámu jílovitá hlína provrstvená humusovitou hlínou, zvláště ke středu jámy. Prolínala jí i vrstva popela s uhlíčky a zuhelnatělým zrním. Vrchní část jámy pak vyplňovala humosní hlína zasypávající kus zásobnice a obsahující množství střepů, kousky mazanice, dvě závaží, zlomky jiných a úlomky zvířecích kostí.

Jáma 2. Byla vyhloubena o něco dále od stěny pískovny, takže její povrch byl již stržen, ale dalo se usoudit, že měla nepravidelný kuželovitý tvar s rovným dnem /hloubka 60 cm, průměr dna 130 cm/. Její zásyp tvořila tmavá humusovitá hlína, promísená uhlíčky a nad dnem i kousky mazanice. V zásypu byly roztroušeny střepy a ojedinelá kost.

Rozložení vrstev v jámě 1 se dá vysvětlit přibližně takto: spodní vrstva pochází z doby funkce jámy, výplň nad ní vznikla zaházením jámy, při čemž není vyloučeno, že jílovitá hlína byla vybrána ze sousední jámy 2. Vrchní část zásypu jámy 1 je shodná se zásypem jámy 2 a lze ji považovat za přirozeně zanesený kulturní vrstvou. Rozdíl mezi tímto zásypem a nadložní kulturní vrstvou, vzniklou až po zasypání jam, je nepatrný. Keramika z obou vrstev jámy 1 i z jámy 2 se nedá typologicky rozlišit a pochází z jednoho kratšího časového rozmezí v rámci staršího lužického období. Střepy i kosti jsou z větší části přepáleny a také kusy mazanice s otisky proutí nasvědčují, že v okolí jam došlo k požáru. Avšak ve spodní vrstvě jámy 1 byla mazanice poněkud jiná, více propálená a s otisky dřeva a s kusy upraveného povrchu.

Střepy ze středně velkých nádob, ač nesou všechny známky starolužické výroby, nedají se podrobněji zařadit. Ani přesekávané lomy profilů, případně lišty s prstovými dolíky nejsou spolehlivými vodítky. Podobně i vytažení výdutě do vypnulinky na střepu z malého osudíčka mělo dost široké rozpětí výskytu. Proto k datování zůstaly hlavně střepy z členěných šálků a mis; všechny jsou ostře vyhraněné na lomu hrdla do spodní části, ale nedošlo u nich k dalšímu hranění hrdla. Ucha u nich nevystupují nad okraje a jedna miska měla nožkovité dno. Zásyp jámy 1 poskytl velký počet střepů z užitkové keramiky, která je ze staršího období lužické kultury málo známa a o jejím vývoji se neví téměř nic. Byly tu střepy z malých hrnčků s prohnutým hrdlem, pak střepy z podobně profilovaných větších a tenkostěnných hrnků se zdrsnělým a prstovaným povrchem, takových jaké bývaly ukládány do hrobů. Silnostěnné střepy ze středně velkých hrnků naznačují, že byly užívány i jiné typy, například s vejčitou stavbou profilu. Kus dochovaného zásobnicovitého hrnce představuje banatý tvar s konickým nálevkovitým hrdlem. Podle dalších střepů se dá usoudit, že se tento typ vyskytoval početně, někdy i ve větším provedení a s okrajem zdobeným prstovými dolíky. Používání velkých silnostěnných zásobnic je doloženo několika střepem ze stěn.

Ve vrchní vrstvě jámy 1 byla nalezena dvě téměř celá závaží a úlomky několika jiných. Měla téměř válcovitý tvar a pokud se uchovaly kusy příčných otvorů, je na nich zřetelné silné prodření směrem vzhůru. Jedno závaží je odlehčeno tak, že je zesponu duté.

Při pokusu o přesnější zařazení keramiky musíme přihlídnout k tomu, že na ní nejsou zastoupeny prvky příznačné pro nejstarší starolužické tvary. Na druhé straně lomení profilace nedosáhlo takové míry, jaká je považována za znak starší části II. stupně. Také jsme nezjistili jiné typické známky tohoto stupně, jako tuhování povrchů nádob. Proto musíme obě jámy zařadit na konec I. stupně starolužického období.

P o z n á m k a :

1 I. L. Červinka, Holešovsko v pravěku, Brno 1929, 23.

Siedlungsfund der Lausitzer Kultur aus Kostelec bei Holešov /Bez. Kroměříž/. In der Wand der verlassenen Sandgrube¹, westlich der Gemeinde ausgehoben, fand man zwei Gruben der Lausitzer Kultur. Beide Gruben wurden in dem Mergelton knapp nebeneinander eingetieft. Ober ihnen häufte sich die Kulturschicht und angeschwemmte Erde an. Grube 1 hatte eine Schlauchform, Grube 2 war kegelförmig. Die Keramik datiert beide Gruben übereinstimmend in das Ende der I. Stufe des alten Lausitzer Zeitabschnittes. In der Aufschüttung von Grube 1 fand man Scherben, das Stück eines Vorratsgefäßes, zwei Gewichte und Bruchstücke von anderen, Tierknochen, Lehmwurfstücke und verbrannte Getreidekörner. In Grube 2 dann nur einige Scherben und Lehmwurfstücke.

HRADISKO LUŽICKÉ KULTURY NAD KOSTELCEM
U HOLEŠOVA
/ okr. Kroměříž /

Jindra Nekvasil, AÚ ČSAV Brno

/ Obr. 12 : 1 /

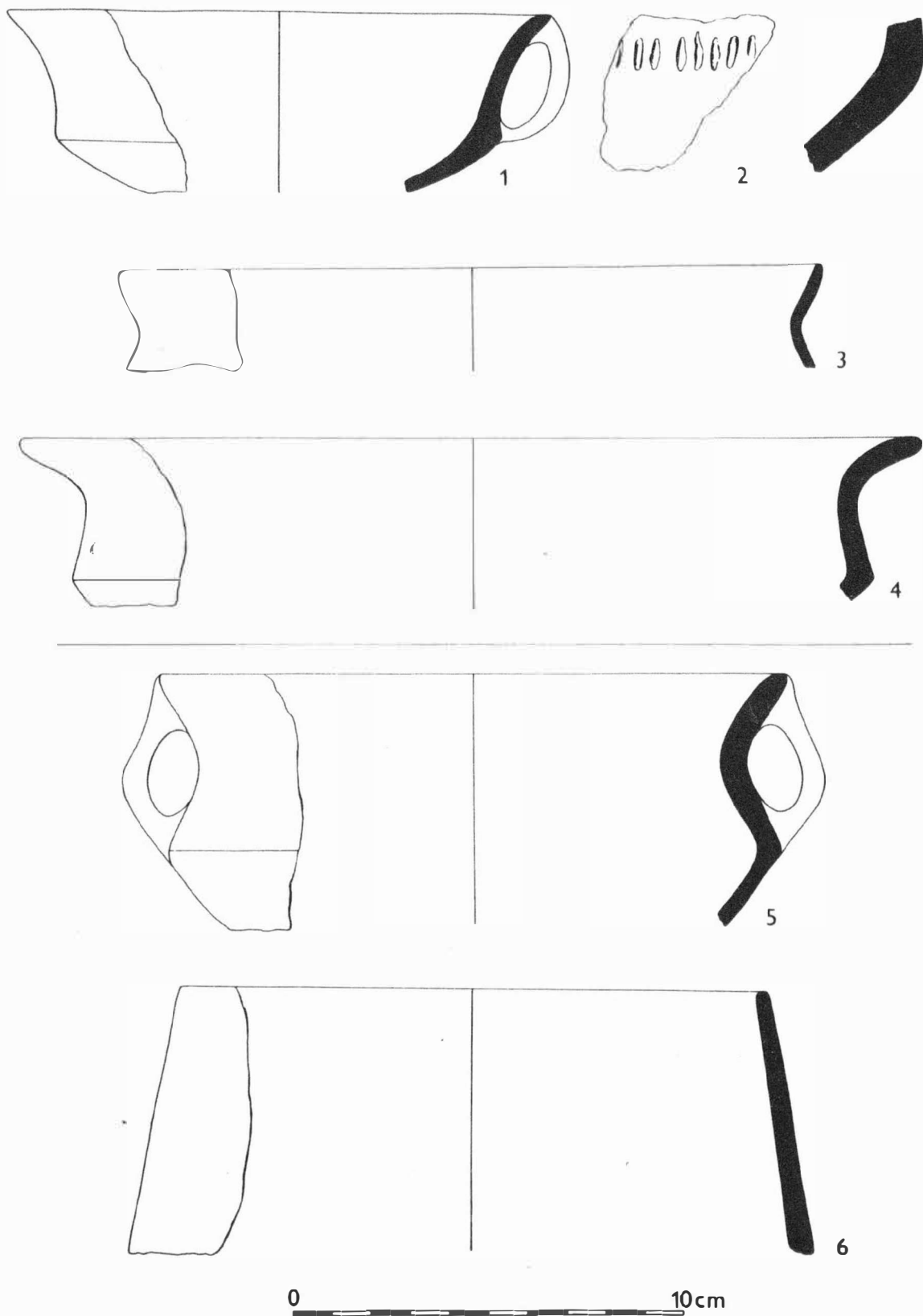
Nad Kostelcem u Holešova se na severu a severovýchodě zdvíhá hradba kopců; je to přechod od nížinatého terénu vlastní Hané ke kopcovité krajině zvané Záhoří. Dnes jsou tyto kopce zalesněny a známy pod názvem Kostelecký les. Ihned při okraji se zdvíhá nejvyšší vrchol, zvaný "Na hradě", nebo jen "Hrad", kde již koncem minulého století zjistil Ed. Peck pravěké hradisko¹. Ale teprve v roce 1966 našel zde V. Dohnal střepy, které umožnily datování hradiska². Pět odtud získaných střepů označuje za mladohalštatské. Referent navštívil hradisko na jaře roku 1975, kdy se právě vysazovaly stromky na vymýceném jižním svahu hradiska. V místech, kde byl jeho povrch silně porušen koly traktorů, podařilo se nalézt další střepy. Jsou vesměs netypické, ale podle úpravy materiálu patří do okruhu lužické kultury. Jeden z nich je z větší nádoby zdobené na výduti šrafovaným polem, snad trojúhelníkovitým. Jiný střep je zase z hrdla větší hrncovité nádoby s vykloněným okrajem. Oba tyto střepy patří až do halštatského období lužické kultury a patrně až do jeho II. stupně.

Zjištěním, že hradisko je datováno do okruhu lužické kultury, přibývá další článek z celého okruhu hradisek rozložených na výšinách kolem Hané. V příspěvku o hradisku u Bohuslavic, uveřejněném v tomto čísle PV, se zmiňují o tom, že tato hradiska nesla charakteristické rysy půdorysu opevnění a označují je za typ Brdo. I hradisko nad Kostelcem se může sem přiřadit, i když zvolený terén nedovolil vybudovat tu typické obdélníkové opevnění. Předpokládaný vrchní podélný val probíhal asi na konci strmého jižního a jihovýchodního svahu kopce, tam, kde se lomil do pozvolnějšího opačného svahu. Dnes se opevnění této linie nedá bezpečně rozpoznat, i když místy jakoby tu byly ještě stopy valu. Příznačné je, že opevnění začínalo téměř na vrcholu hřebenu kopce. Spodní dlouhý val je na severním svahu dobře dodnes patrný i s příkopem pod ním, podobně jako i spojující kratší valy na východě i západě. Tento z nich je kratší, takže směrem k východu se opevněná plocha mírně rozšiřovala; je vybudován v místě, kde kopec je zúžen stržemi. Avšak dlouhé strany opevnění pokračují i za ním, vrchní na hřebeni se dá sledovat jen velmi přibližně, spodní pak zřetelněji. Zřejmě tu dost členitý a strmý svah východního konce kopce činil budovatelům potíže. Ovšem nevíme, zda stavba většího opevnění byla předčasně ukončena a hradisko uzavřeno východním valem, nebo tu byl učiněn pokus o rozšíření hradiska.

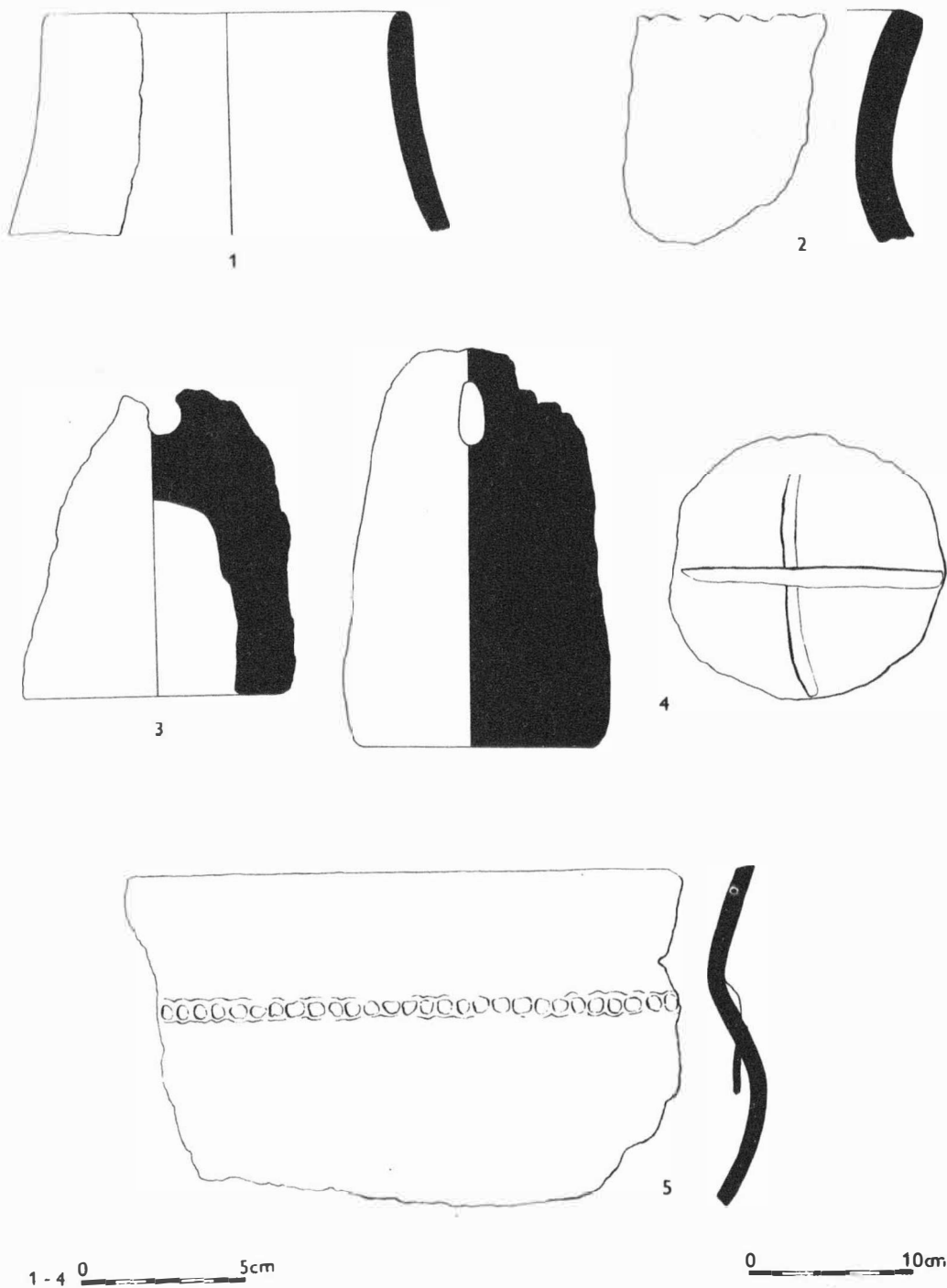
Poznámky:

- 1 E. Peck, Hrad a Hrádek u Kostelce blíž Holešova, ČVMO VIII 1891, 160 - 161.
- 2 V. Dohnal, Osídlení východní Moravy lidem lužických popelnicových polí. Kandidátská disertační práce, Olomouc 1969, díl II, 138; také Z. Fišer z muzea v Kroměříži našel na hradisku střepy lužické kultury - ústí sdělení.

Ein Burgwall der Lausitzer Kultur oberhalb von Kostelec bei Holešov /Bez. Kroměříž/. Der Burgwall auf der Anhöhe "Na hradě" ist bereits seit dem Ende des vorigen Jahrhunderts bekannt¹, aber erst vor nicht langer Zeit fand man hier Scherben aus dem hallstattzeitlichen Abschnitt der Lausitzer Kultur². Die Befestigung gehört zu dem Bautyp Brdo und der Burgwall ist ein weiteres festgestelltes Glied aus der ganzen Kette um die Hanna. Die Längswälle des Burgwalles überragen auf der Ostseite die geschlossene Fläche durch einen kürzeren Seitenwall. Man kann nicht bestimmen, ob der Burgwall nicht zu Ende gebaut, oder ob er erweitert wurde.

Obr. 10
 Kostelec u Holešova /okr. Kroměříž/. Lužické sídliště. Výběr materiálu z jámy č. 1. - Lausitzer Siedlung. Materialauswahl aus der Grube Nr. 1.

Obr. 11
 Kostelec u Holesova / okr. Kroměříž/. Lužické sídliště. Výběr materiálu z jámy č. 1. - Lausitzer Siedlung. Materialauswahl aus der Grube Nr. 1.

P Ř E H L E D V Ý Z K U M Ů 1 9 7 5

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : Doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : nádobka z velatického žárového hrobu ze Šlapanic
Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejně